

BIJLAGEN

KENMERKENDE SOORTEN PER HABITATTYPE

Op de volgende pagina's wordt per habitatype een overzicht gegeven van kenmerkende soorten per habitatype. Deze soortenlijsten zijn gemaakt met een tweevoudig doel:

- het geven van een overzicht van de zogenaamde typische soorten per habitatype
- een hulpmiddel voor het opstellen van lokale lijsten van aandachtsoorten die voor de monitoring van plantensoorten kan worden gebruikt.

Typische soorten

Typische soorten worden conform de systematiek van de Europese Commissie gebruikt bij het beoordelen van de staat van instandhouding (kwaliteit) op landelijk niveau. De aanduiding 'typische soort' is daarom beleidsmatig van groot belang. Typische soorten zijn niet beperkt tot de flora, ook bepaalde diersoorten kunnen tot typische soorten worden gerekend. De typische soorten zijn niet allemaal noodzakelijkerwijs strikt gebonden aan een bepaald habitatype, er worden daarom twee categorieën onderscheiden:

- Constante soorten (C): dit zijn typische soorten die in elk gebied met het betreffende habitatype aanwezig kunnen zijn, maar die niet tot het habitatype beperkt zijn. Binnen de constante soorten worden soorten die indicatief zijn voor een goede abiotische toestand (Ca) en een goede structuur (Cb) onderscheiden.
- Exclusieve (E) en karakteristieke (K) soorten: dit zijn typische soorten waarvan de ecologische vereisten alleen (E) of vooral (K) voorkomen in het betreffende habitatype.

Flora

De plantensoorten in de lijsten bevatten zowel typische soorten als 'aandachtsoorten'. Typische soorten zijn landelijk vastgestelde soorten conform de systematiek van de EEG. Naast deze typische soorten bevat de lijst een aantal soorten die van belang zijn voor de interne monitoring. Deze aandachtsoorten kunnen worden gebruikt om extra informatie te verzamelen over de kwaliteitstoestand van een bepaald habitatype. Deze soorten bezitten altijd een relatie met een bepaalde plantengemeenschap die in hoge mate kenmerkend is voor het habitatype. De soorten bezitten vegetatiekundig de status van kensoort of differentiërende soort en kunnen tot verschillende syntaxonomische niveaus behoren, variërend van associatie en subassociatie tot verbond of een rompgemeenschap. Voor elke plantensoort is een ambitieniveau geformuleerd, dat indicatief is voor de ecologische gevoeligheid van een soort. Soorten van een hoog ambitieniveau zijn in ons land zeldzaam tot zeer zeldzaam of komen slechts op speciale standplaatsen voor. Exclusieve en een aantal karakteristieke typische soorten behoren tot deze groep van aandachtsoorten. Soorten van het ambitieniveau 'hoog' bezitten een hoge tot zeer hoge natuurwaarde en zijn in ons land veelal bedreigd (Rode Lijst). Soorten van het middenniveau zijn relatief gezien gewoonlijk wat minder zeldzaam, maar zijn wel indicatief voor bijzondere of gunstige milieuomstandigheden. Tot deze groep behoren ook een aantal soorten die landelijk zijn bedreigd. Ook soorten die binnen Europa niet algemeen zijn verspreid worden tot deze groep gerekend.

Soorten van het basisniveau zijn in ons land gewoonlijk algemener verspreid en zijn indicatief voor de bijzondere milieuomstandigheden van het habitatype. Een voorbeeld is Zwarte els (*Alnus glutinosa*) die bij het habitatype Veenbos (H91Do) als kenmerkende soort is opgegeven (beleidsniveau: basis).

Diersoorten

De diersoorten in de tabellen worden bezitten allemaal een officiële landelijke status als zogenaamde typische soort. Er is van afgezien om de soortenlijst uit te breiden met diersoorten die op lokaal of regionaal niveau van belang zijn voor de monitoring. Hiervoor zijn reguliere monitoringsprogramma's doorgaans voldoende, zoals een gebiedsdekkende broedvogelinventarisatie.

Gebruikte afkortingen en symbolen in de kolom Categorie (Cat.) bij Typische soorten:

E = Exclusieve soort

K = Karakteristieke soort

Ca = indicatief voor een goede abiotische toestand

Cb = indicatief voor een goede structuur

* = verdwenen in Nederland

Gebruikte afkortingen en symbolen kolom Ambitieniveau (Amb):

H = hoog

M = midden

B = basis

Grijs gemarkeerde, vetgedrukte soorten dienen tenminste voor te komen voor een goede identificatie van het habitatype.

Tabel 1.1 Habitattype 3140 - Kranswierwateren.

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: *b* = basis, *m* = midden, *h* = hoog, * = tenminste één vetgedrukte soort die met een * is gemerkt dient voor te komen om te kwalificeren voor het basisambitieniveau.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Amb	Cat.
<i>Ceratophyllum submersum</i>	Fijn hoornblad	h	
<i>Chara vulgaris</i>	Gewoon kransblad	b	
<i>Chara vulgaris</i> var. <i>longibracteata</i>	Stekelig gewoon kransblad	b	
<i>Elodea nutalli</i>	Smalle waterpest	b	
<i>Fontinalis antipyretica</i>	Bronmos	m	
<i>Hippuris vulgaris</i>	Lidsteng	m	
<i>Myriophyllum spicatum</i>	Aarvederkruid	b	
<i>Najas marina</i>	Groot nimfkruid	b*	
<i>Najas marina</i>	Groot nimfkruid: veel >25%	m*	
<i>Najas marina</i>	Groot nimfkruid én Snavelruppia	h*	
<i>Potamogeton crispus</i>	Gekroesd fonteinkruid	b	
<i>Potamogeton pusillus</i>	Tenger fonteinkruid	b	
<i>Ranunculus circinatus</i>	Stijve waterranonkel	b	
<i>Ruppia maritima</i>	Snavelruppia	b*	
<i>Ruppia maritima</i>	Snavelruppia: regelmatig > 5%	m*	
<i>Ruppia maritima</i> en <i>Najas marina</i>	Snavelruppia	h*	
<i>Tolypella glomerata</i>	Klein boomglanswier	m*	
<i>Zannichellia palustris palustris</i>	Zittende zannichellia	b	
<i>Zannichellia palustris pedicellata</i>	Gesteelde zannichellia	m	

Typische soorten		Cat.
Vaatplanten		
<i>Chara aculeolata</i>	Fijnstekelig kransblad	K
<i>Chara aspera</i>	Ruw kransblad	K
<i>Chara baltica</i>	Kustkransblad	h* K
<i>Chara canescens</i>	Brakwaterkransblad	h* K
<i>Chara connivens</i>	Gebogen kransblad	h* K
<i>Chara contraria</i>	Brokkelig kransblad	K
<i>Chara globularis</i>	Breekbaar kransblad	b K
<i>Chara major</i>	Stekelharig kransblad	b* K
<i>Nitella flexilis</i>	Buigzaam glanswier	b* K
<i>Nitella hyalina</i>	Klein glanswier	K
<i>Nitella translucens</i>	Doorschijnend glanswier	K
<i>Nitellopsis obtusa</i>	Sterkranswier	h* K
<i>Tolypella glomerata</i>	Klein boomglanswier	K

Overige kenmerken van een goede structuur en functie

- Dominantie van ondergedoken waterplanten met fijne bladeren;
- Helder water (doorzicht is tenminste de helft van de diepte);
- Goede waterkwaliteit (onvervuild, niet te hoog fosfaatgehalte);
- pH > 6.0;
- Bedekking bodemoppervlak tenminste een derde en een dergelijke bedekking over tenminste 70 % van het waterlichaam;
- Optimale functionele omvang: vanaf honderden m² (in FGR Hogere Zandgronden en FGR Laagveengebied) of enkele hectares (in FGR Afgesloten Zeearmen).

Tabel 1.2 Habitatype 4010B – Vochtige heiden.

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: b = basis, m = midden, h = hoog, * = tenminste één vetgedrukte soort die met een * is gemerkt dient voor te komen om te kwalificeren voor het basisambitieniveau.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Amb	Cat.
<i>Andromeda polifolia</i>	Lavendelhei	h*	
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	b*	
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei: veel (>25%)	h*	
<i>Calluna vulgaris & Empetrum nigrum</i>	Struikhei en Kraaihei	h*	
<i>Calluna vulgaris & Erica tetralix</i>	Struikhei en Gewone dophei	h*	
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihei	h*	
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihei: veel (>25%)	h*	
<i>Empetrum nigrum & Erica tetralix</i>	Kraaihei en Dophei	h*	
<i>Empetrum nigrum & Calluna vulgaris</i>	Kraaihei en Struikhei	h*	
<i>Calluna vulgaris & Erica tetralix</i>	Struikhei en Gewone dophei	h*	
<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei	b*	
<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei: veel (>25%)	h*	
<i>Erica tetralix & Empetrum nigrum</i>	Dophei en kraaihei	h*	
<i>Erica tetralix & Calluna vulgaris</i>	Dophei en struikhei	h*	
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis	b	
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras	h	
<i>Hammarbya paludosa</i>	Veenmosorchis	h	
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Waternavel	b	
<i>Molinia coerulea</i>	Pijpenstrootje	b	
<i>Osmunda regalis</i>	Koningsvaren	m	
<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis	h	
<i>Potentilla anglica</i>	Kruipganzerik	b	
<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil	b	
<i>Ranunculus flammula</i>	Egelboterbloem	b	
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Ruwe bies	h	
<i>Vaccinium macrocarpon</i>	Cranberry	b	
<i>Vaccinium oxycoccus</i>	Kleine veenbes	h*	
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes	h*	
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje	m	
<i>Aulacomnium palustre</i>	Veenknopjesmos (Rood viltmos)	b	
<i>Cephalozia bicuspidata</i>	Gewoon maanmos	b	
<i>Cephalozia connivens</i>	Glanzend maanmos	b	
<i>Polytrichum commune</i>	Gewoon haarmos	b	
<i>Polytrichum juniperinum</i> var. <i>strictum</i>	Veenhaarmos	m	
<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Gewimperd veenmos	b	
<i>Sphagnum magellanicum</i>	Rood veenmos	m	
<i>Sphagnum palustre</i>	Gewoon veenmos	b	
<i>Sphagnum recurvum/fallax</i>	Slank veenmos	b	
<i>Sphagnum rubellum</i>	Hoogveen veenmos	m	
<i>Sphagnum squarrosum</i>	Hakig veenmos	b	
<i>Sphagnum subnitens</i>		m	
Typische soorten			Cat.
Vaatplanten			
<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedaauw	b	Ca

Overige kenmerken van een goede structuur en functie

- Dominantie van dwergstruiken (> 50%);
- Bedekking struiken en bomen is beperkt < 10%;
- Bedekking van grassen is beperkt < 25%;
- Hoge bedekking van veenmossen (subtype B, en lokaal subtype A);
- Hoge soortenrijkdom van mossen en korstmossen.

Tabel 1.3 Habitatype 6430B – Zoomvormende ruigten (Harig wilgenroosje)

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: *b* = basis, *m* = midden, *h* = hoog, * = tenminste één vetgedrukte soort die met een * is gemerkt dient voor te komen om te kwalificeren voor het basisambitieniveau.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Amb	Cat.
Althaea officinalis	Heemst: veel (>25%)	m*	
Althaea officinalis	Heemst en Echt lepelblad	h*	
Angelica sylvestris	Gewone engelwortel	b	
Calliergonella cuspidata	Gewoon puntmos	b	
Cirsium palustre	Kale jonker	b	
Cochlearia officinalis	Echt lepelblad: veel (>5%)	h*	
Cochlearia officinalis	Echt lepelblad en Heemst	h*	
Convolvulus sepium	Haagwinde	b	
Dactylorhiza majalis praetermissa	Rietorchis	m	
Dryopteris cristata	Kamvaren	b	
Epilobium hirsutum	Harig wilgenroosje	b	
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	b	
Hypericum tetrapterum	Geveugeld hertschooi	m	
Kindbergia praelonga	Fijn laddermos	p	
Lotus pedunculatus	Moerasrolklaver	b	
Lychnis flos-cuculi	Echte koekoeksbloem	b	
Marchantia polymorpha	Parapluutjesmos	b	
Mentha aquatica	Watermunt	b	
Oenanthe lachenalii	Zilt torkruid	h*	
Ophioglossum vulgatum	Addertong	m*	
Pellia spec.	Pellia (div. soorten)	b	
Rumex hydrolapathum	Waterzuring	b	
Schoenoplectus tabernaemontani	Ruwe bies	b*	
Sphagnum fimbriatum	Gewimperd veenmos	b	
Sphagnum palustre	Gewoon veenmos	b	
Sphagnum squarrosum	Hakig veenmos	b	
Symphytum officinale	Gewone smeewortel	p	
Typha angustifolia	Kleine lisdodde	b	
Valeriana officinalis	Echte valeriaan	p	

Typische soorten		Cat.	
Vaatplanten			
Cochlearia officinalis	Echt lepelblad	m*	K
Althaea officinalis	Heemst	m*	K
Sonchus palustris	Moerasmelkdistel	b	K+Cab
Senecio sarracenis	Rivierkruid		K
Apium graveolens	Selderij	h*	K
Leucojum aestivum	Zomerklokje		K
Vogels			
Acrocephalus palustris	Bosrietzanger		Cab
Zoogdieren			
Micromys minutus	Dwergmuis		Cb

Overige kenmerken van een goede structuur en functie

- Dominantie van ruigtkruiden;
- Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares (voor subtype A en B) en voor subtype C vanaf honderden m².

Tabel 1.4 Habitatype 7140 – Ov Overgangsvenen (Ovk = Koekoeksbloemrietland, Ovv = Veenmosrietland).

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: b = basis, m = midden, h = hoog, * = tenminste vetgedrukte soorten die met een * zijn gemerkt komen voor om minimaal te kwalificeren voor een van de ambitieniveaus. Tevens dient te worden voldaan aan de structureis.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Ovk	Ovv
<i>Agrostis canina</i>	Moerasstruisgras		b*
<i>Caltha palustris</i>	Gewone dotterbloem	b*	b
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem	b	b
<i>Carex curta</i>	Zompzegge		b*
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge	b	b*
<i>Dactylorhiza majalis ssp. majalis</i>	Brede orchis	m*	m
<i>Dactylorhiza majalis ssp. praetermissa</i>	Rietorchis	b*	b
<i>Dactylorhiza majalis incarnata</i>	Vleeskleurige orchis	h*	h*
<i>Epilobium palustre</i>	Moerasbastaardwederik		b*
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis		b
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras		h*
<i>Galium palustre</i>	Moeraswalstro	b	b
<i>Hierochloa odorata</i>	Veenreukgras	m	m
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Waternavel	b*	b*
<i>Hypericum tetrapterum</i>	Gevleugeld hertshooi	m*	
<i>Juncus articulatus</i>	Zompgras	b	b
<i>Lotus pedunculatus</i>	Moerasrolklaver	b	b
<i>Luzula multiflora</i>	Veelbloemige veldbies	b	b
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Echte koekoeksbloem	b*	b
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	b	b
<i>Oenanthe lachenalli</i>	Zilt torkruid	h*	
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Addertong	h*	h*
<i>Orchis morio</i>	Harlekijn	h*	
<i>Osmunda regalis</i>	Koningsvaren		m*
<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis	h*	h*
<i>Potentilla anglica</i>	Kruipganzerik		b
<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil		b*
<i>Ranunculus flammula</i>	Egelboterbloem		b*
<i>Rhinanthus angustifolia</i>	Grote ratelaar	b*	b
<i>Rumex hydrolapathum</i>	Waterzuring	b	b
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	Ruwe bies	h*	h*
<i>Triglochin palustre</i>	Moeraszoutgras	b	b
<i>Vaccinium macrocarpon</i>	Cranberry		b*
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje		m*

Mossen

<i>Aulacomnium palustre</i>	Veenknopjesmos (Rood viltmos)		b*
<i>Calliergonella cuspidata</i>	Gewoon puntmos	b	b
<i>Cephalozia bicuspidata</i>	Gewoon maanmos		b*
<i>Cephalozia connivens</i>	Glanzend maanmos		b*
<i>Dicranum bonjeani</i>	Moerasgaffeltand		m*
<i>Drepanocladus fluitans</i>	Vensikkelmos		b
<i>Pellia spec</i>	Pellia-soorten	b	b
<i>Polytrichum commune</i>	Gewoon haarmos		b
<i>Polytrichum juniperinum var. strictum</i>	Veenhaarmos		m*
<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Gewimperd veenmos	b	b
<i>Sphagnum rubellum</i>	Rood veenmos		m*
<i>Sphagnum palustre</i>	Gewoon veenmos	b	b
<i>Sphagnum recurvum/fallax</i>	Slank veenmos	b	b

Tabel 1.4 Habitatype 7140 – Ov Overgangsvennen (Ovk = Koekoeksbloemrietland, Ovv = Veenmosrietland).

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: b = basis, m = midden, h = hoog, * = tenminste vetgedrukte soorten die met een * zijn gemerkt komen voor om minimaal te kwalificeren voor een van de ambitieniveaus. Tevens dient te worden voldaan aan de structureis.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Ovk	Ovv
<i>Sphagnum recurvum/fallax</i>	Slank veenmos	b	b
<i>Sphagnum magellanicum</i>	Hoogveen veenmos		m*
<i>Sphagnum squarrosum</i>	Hakig veenmos	b	b
Typische soorten			
Vaatplanten			
<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedauw		m*
<i>Dryopteris cristata</i>	Kamvaren	m*	m*
<i>Hammarbya paludosa</i>	Veenmosorchis		h*
Dagvlinders			
<i>Lyceana dispar ssp. batava</i>	Grote vuurvliinder		K
Kokerjuffer			
<i>Anabolia brevipennis</i>			K
<i>Limnephilus incisus</i>			K
Mossen			
<i>Pallavicinia lyelli</i>	Elzenmos		h*
<i>Sphagnum subnitens</i>	Glanzend veenmos		b*
Paddenstoelen			
<i>Hygrocybe coccineocrenata</i>	Broos vuurzwammetje		K
<i>Galerina tibiicystis</i>	Kaal veenmosklokje		K
<i>Armillaria ectypa</i>	Moerashoningzwam		K
<i>Pholiota henningsii</i>	Veenmosbundelzwam		K
Sprinkhanen en krekels			
<i>Chrysochraon dispar</i>	Gouden sprinkhaan		K
Vogels			
<i>Gallinago gallinago ssp. gallinago</i>	Watersnip		Cab

Kenmerken van een goede structuur en functie

- Geen of weinig opslag van struweel (< 10%);
- Gelaagde vegetatiestructuur met een goed ontwikkelde moslaag (> 30%);
- Hoge soortenrijkdom (> 20 plantensoorten per vierkante meter);
- Jaarlijks gemaaid;
- Optimaal functionele omvang: vanaf enkele hectares (voor beide subtypen).

Tabel 1.5 H91D0 - Veenbos.

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: *b* = basis, *m* = midden, *h* = hoog, naast Zachte berk als dominante bossoort, dient tenminste één vetgedrukte soort die met een * is gemerkt voor te komen om te kwalificeren voor het basisambitieniveau.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Amb	Cat.
<i>Agrostis canina</i>	Moerasstruisgras	b	
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els	b	
<i>Betula pubescens</i>	Zachte berk	b*	
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	h	
<i>Carex curta</i>	Zompzegge	m	
<i>Carex riparia</i>	Overzegge	b	
<i>Cirsium palustre</i>	Kale jonker	b	
<i>Dryopteris carthusiana</i>	Smalle stekelvaren	b	
<i>Dryopteris cristata</i>	Kamvaren	m	
<i>Dryopteris dilatata</i>	Brede stekelvaren	b	
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraahei	h	
<i>Erica tetralix</i>	Dophei	h	
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis	m	
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Eenarig wollegras	h	
<i>Galium palustre</i>	Moeraswalstro	b	
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Waternavel	b	
<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst	b	
<i>Lonicera periclymenum</i>	Kamperfoelie	b	
<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot	b	
<i>Lysimachia thyrsiflora</i>	Moeraswederik	m	
<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik	m	
<i>Lythrum salicaria</i>	Kattenstaart	b	
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	b	
<i>Oxycoccus palustris</i>	Kleine veenbes	h	
<i>Peucedanum palustre</i>	Melkeppe	b	
<i>Phragmites australis</i>	Riet	b	
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	b	
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	m	
<i>Rhamnus frangula</i>	Sporkenhout	b	
<i>Salix aurita</i>	Geoorde wilg	m	
<i>Salix cinerea</i>	Grauwe wilg	b	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Lijsterbes	b	
<i>Thelypteris palustris</i>	Moerasvaren	m	
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes	h	
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje	m	
Mossen			
<i>Aulacomnium palustre</i>	Veenknopjesmos	b	
<i>Brachythecium rutabulum</i>	Gewoon dikkopmos	b*	
<i>Dicranum bonjeanii</i>	Moerasgaffeltand	m	
<i>Dicranum scoparium</i>	Gewone gaffeltand	m	
<i>Leucobryum glaucum</i>	Kussentjesmos	m	
<i>Mnium hornum</i>	Gewoon sterrenmos	b*	
<i>Plagiothecium denticulatum</i>	Glanzend pletmos	b	
<i>Polytrichum commune</i>	Gewoon haarmos	b	
<i>Sphagnum fallax/recurvum</i>	Slank veenmos	b*	
<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Gewimperd veenmos	b*	
<i>Sphagnum palustre</i>	Gewoon veenmos	b*	
<i>Sphagnum papillosum</i>	Wrattig veenmos	h	
<i>Sphagnum squarrosum</i>	Hakig veenmos	b	
Typische soorten			Cat.

Tabel 1.5 H91D0 - Veenbos.

Kenmerkende plantensoorten en de toedeling van soorten aan ambitieniveaus: *b* = basis, *m* = midden, *h* = hoog, naast Zachte berk als dominante bossoort, dient tenminste één vetgedrukte soort die met een * is gemerkt voor te komen om te kwalificeren voor het basisambitieniveau.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Amb	Cat.
Typische soorten			Cat.
Mossen			
<i>Sphagnum angustifolium</i>	Smalbladig veenmos		K
<i>Sphagnum russowi</i>	Violet veenmos	h	K
Paddenstoelen			
<i>Leccinum niveum</i>	Witte berkenboleet		K
Vogels			
<i>Scolopax rusticola</i>	Houtsnip		Cab
<i>Parus montanus ssp. rhenanus</i>	Matkop		Cb

Kenmerken van een goede structuur en functie

- Optreden van veenvorming
- Optimale functionele omvang: vanaf tientallen hectares
- Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven.

INDICERENDE VEGETATIETYPEN

De habitattypen zijn toegekend aan de hand van de laatste gecorrigeerde en goedgekeurde vertaaltabel beschikbaar gesteld door LNV. Vegetatiekarteringen zijn op grond van hun plantensociologische eigenschappen toebedeeld aan plantengemeenschappen. De plantengemeenschappen zijn vervolgens aan habitattypen toegekend als deze gemeenschappen volgens de vertaaltabel correct indiceren voor een habitatype. Van Waternet zijn vegetatieopnamen gebruikt om te kunnen beoordelen of bepaalde waterplantengemeenschappen behoren tot een habitatype. Een overzicht van de indicerende plantengemeenschappen wordt hierna gegeven.

H3140 KRANSWIERWATEREN		
	Indicerende plantengemeenschappen:	extra voorwaarden:
status Goed (G)	4Ba1 <i>Nitellopsidetum obtusae</i> - Associatie van Sterkranswier	geen
	4Ba2 <i>Charetrum hispidae</i> - Associatie van Stekelharig kransblad	mits niet in vochtige duinvalleien
	4Ba3 <i>Charetrum asperae</i> - Associatie van Ruw kransblad	
	4Ca1 <i>Charetrum canescentis</i> - Associatie van Brakwater-kransblad	
	4Aa1 <i>Nitellum translucens</i> - Associatie van Doorschijnend glanswier	mits niet in fjnschalig mozaïek met goede zelfstandige vegetaties van H3130

H4010B VOCHTIGE HEIDEN (LAAGVEENGEBIED)		
	Indicerende plantengemeenschappen:	extra voorwaarden:
status Goed (G)	11Ba2 <i>Sphagno palustris-Ericetum</i> – Moerasheide (incl. Moerasheide met Struikhei en/of kraaiheide) SBB-11B-b RG <i>Vaccinium vitis-idaea-Empetrum nigrum-Pleurozium schreberi</i> -[11B <i>Oxycocco-Ericion</i>] – Rompgemeenschap van Rode bosbes, Kraaiheide en Bronsmos	mits in laagveengebieden
status Goed (G)	10-RG3-[10] <i>Eriophorum angustifolium-Sphagnum</i> -[10 <i>Scheuchzerietea</i>] - Rompgemeenschap met Veenpluis en Veenmos van de Klasse der hoogveenslenken	Alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van 4010B Vochtige heiden van het laagveengebied
status Matig (M)	11-RG2-[11] <i>Molinia caerulea</i> -[11 <i>Oxycocco-Sphagnetes</i>] - Rompgemeenschap met Pijpenstrootje van de Klasse der hoogveenbulten en natte heiden	mits in laagveengebieden
	SBB-11B-d RG <i>Sphagnum recurvum</i> -[11B <i>Oxycocco-Ericion</i>] – Rompgemeenschap met Slank veenmos	
	SBB-11-f RG <i>Calluna vulgaris-Hypnum jutlandicum</i> -[11 <i>Oxycocco-Sphagnetes</i>] – Rompgemeenschap met Struikheide en Heideklauwtjesmos van de Klasse der hoogveenbulten en natte heiden	
Opmerkingen	Vegetaties van dit habitatype waarin <i>Schoenoplectus tabernaemontani</i> – Ruwe bies- voorkomt, zijn zeer typerend voor brakwatervenen en behoren tot de meest waardevolle vochtige heiden van het laagveengebied.	

H6430B Ruigten en Zomen (Harig wilgenroosje)		
	Indicerende plantengemeenschappen:	extra voorwaarden:
status Goed (G)	32Ba – <i>Epilobium hirsuti</i> – Verbond van Harig wilgenroosje	Mits minstens één niet algemene plantensoort van zoom of ruigte aanwezig is
status Matig (M)	32Ba – <i>Epilobium hirsuti</i> – Verbond van Harig wilgenroosje	Mits de constante typische soort moerasmelkdistel aanwezig is

H7140B OVERGANGS- EN TRILVEEN: VEENMOSRIETLANDEN		
	Indicerende plantengemeenschappen:	extra voorwaarden:
	9Aa2 - <i>Pallavicinio-Sphagnetum</i> – Veenmosrietland	geen
status Goed (G)	116Ab3 – <i>Lychnido-Hypericetum tetrapteris</i> - Associatie van Echte koekoeksbloem en Gevleugeld hertschoot op kaart apart aangegeven als (landelijk natuurdoeltype) Bloemrijk rietland (hier horen ook de orchideeënrijke dotterbloemhooilanden toe)	alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van 7140B Veenmosrietlanden
	De subassociatie 9Aa2a – <i>Pallavicinio-Shagnetum typicum</i> - Brak Veenmosrietland (met <i>Schoenoplectus tabernaemontani</i> – Ruwe bies) is zeer typerend voor brakwatervenen en behoren tot de meest waardevolle veenmosrietlanden van Laag Holland	
status Matig (M)	10-RG3-[10] <i>Eriophorum angustifolium-Sphagnum</i> -[10 <i>Scheuchzerietea</i>] - Rompgemeenschap met Veenpluis en Veenmos van de Klasse der hoogveenslenken	
	SBB-09-i RG <i>Molinia caerulea-Sphagnum palustre</i> -[09 <i>Parvocaricetea</i>] - Rompgemeenschap met Pijpenstrootje en Gewoon veenmos van de Klasse der kleine zeggen SBB-09/c RG <i>Polytrichum commune-Sphagnum</i> [09 <i>Parvocaricetea</i> / 9Aa <i>Caricion nigrae</i>] - Rompgemeenschap met Gewoon haarmos en veenmos van de Klasse der Kleine zeggen/ Verbond van Zwarte zegge 9-RG2-[9Aa] <i>Carex nigra-Agrostis canina</i> -[9Aa <i>Caricion nigrae</i>] Rompgemeenschap met Zwarte zegge en Moerasstruisgras van het Verbond van Zwarte zegge	alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van 7140B Veenmosrietlanden

H91Do HOOGVEENBOSSEN		
	Indicerende plantengemeenschappen:	extra voorwaarden:
status Goed (G)	40Aa2 <i>Carici curtae-Betuletum pubescentis</i> - Zompzegge-Berkenbroek	mits niet in FGR Duinen en buiten H7110_A en H7120
	40Aa1a+b <i>Erico-Betuletum pubescentis</i> Dophei-Berkenbroek (subassociaties <i>eriphoretosum vaginati</i> & <i>callunetosum</i>)	mits buiten H7110_A en H7120
status Matig (M)	40Aa1c <i>Erico-Betuletum pubescentis inops</i> - Dophei-Berkenbroek (soortenarme subassociatie) 40-RG1-[40Aa] <i>Myrica gale</i> -[40Aa <i>Betulion pubescentis</i>] - Rompgemeenschap met Wilde gagel van het Verbond der Berkenbroekbossen 40-RG2-[40Aa] <i>Molinia caerulea</i> -[40Aa <i>Betulion pubescentis</i>] - Rompgemeenschap met Pijpenstrootje van het Verbond der Berkenbroekbossen	mits buiten H7110_A en H7120
status Matig (M)	40-RG3-[40Aa] <i>Rubus fruticosus</i> -[40Aa <i>Betulion pubescentis</i>] - Rompgemeenschap met Gewone braam van het Verbond der Berkenbroekbossen	mits niet in FGR Duinen en buiten H7120
status Matig (M)	39Aa1b <i>Thelypterido-Alnetum sphagnetosum</i> - Moerasvaren-Elzenbroek (subassociatie met Veenmos) 39Aa2e <i>Carici elongatae-Alnetum caricetosum curtae</i> - Elzenzegge-Elzenbroek (subassociatie met Zompzegge) 39-RG1-[39Aa] <i>Calamagrostis canescens</i> -[39Aa <i>Alnion glutinosae</i>] - Rompgemeenschap met Hennegrass van het Verbond der elzenbroekbossen 39-RG2-[39Aa] <i>Rubus fruticosus</i> -[39Aa <i>Alnion glutinosae</i>] - Rompgemeenschap met Gewone braam van het Verbond der elzenbroekbossen 39-RG3-[39Aa] <i>Carex acutiformis</i> -[39Aa <i>Alnion glutinosae</i>] - Rompgemeenschap met Moeraszegge van het Verbond der elzenbroekbossen	mits veenmosbedekking > 20% en alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van 91Do Hoogveenbossen
status Matig (M)	36Aa2 <i>Salicetum cinereae</i> - Associatie van Grauwe wilg 36-RG2-[36Aa] <i>Myrica gale</i> -[36Aa <i>Salicion cinereae</i>] - Rompgemeenschap met Wilde gagel van het Verbond der wilgenbroekstruwelen	alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H91Do

BIJZONDERE SOORTEN

In deze atlas worden de natuurwaarden die van belang zijn voor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn overzichtelijk gepresenteerd. Om het overzicht beperkt te houden wordt in deze atlas alleen ingezoomd op de soorten en levensgemeenschappen (habitattypen) die relevant zijn voor de Natura 2000 gebieden. Hierbij worden soorten en levensgemeenschappen behandeld waar instandhoudingsdoelen voor zijn geformuleerd en waarvoor geen instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd maar die wel in drempel overschrijdende aantallen in het gebied voorkomen.

Uiteraard komt er behalve deze natuurwaarden nog een aantal bijzondere soorten in de gebieden voor. Deze soorten staan vermeld op de nationale Rode Lijst. Een overzicht van deze soorten wordt gepresenteerd in de volgende tabellen. Cursiefgedrukte diersoorten in de tabel worden niet in deze atlas behandeld.

Soort	N2000	RL	Soort	N2000	RL
Zoogdieren			Broedvogels moerasvogels:		
Noordse woelmuis	H2,4	kw	Roerdomp	V1	be
<i>Waterspitsmuis</i>		kw	<i>Porseleinhoen</i>	V1	kw
<i>Laatvlieger</i>	H4		Snor	V4.2	kw
Meervleermuis	H2,4		<i>Grote karekiet</i>	4.2	be
<i>Ruige dwergvleermuis</i>	H4		<i>Baardman</i>		
<i>Gewone dwergvleermuis</i>	H4		Rietzanger	4.2	
Reptielen & amfibieën			<i>Blauwborst</i>	V1	
<i>Ringslang</i>		kw	Bruine kiekendief	V1	
<i>Rugstreeppad</i>	H4		<i>Waterral</i>		
Vissen			<i>Kleinst waterhoen</i>	V1	
Bittervoorn	H2	kw	<i>Dodaars</i>	V4.2	
Kleine modderkruiper	H2	kw	Broedvogels overige soorten:		
<i>Paling</i>		ge	<i>Huiszwaluw</i>		ge
Rivierdonderpad	H2	kw	<i>Boerenzwaluw</i>		ge
<i>Vetje</i>		kw	<i>Koekoek</i>		kw
Ongewervelden *)			<i>Ransuil</i>		kw
<i>Glassnijder</i>		kw	<i>Steenuil</i>		kw
<i>Vroege glazenmaker</i>		kw	<i>Groene specht</i>		kw
Broedvogels weidevogels:			Watervogels		
<i>Grutto</i>	V4.2	ge	Brandgans	V1	
<i>Tureluur</i>	V4.2	ge	Goudplevier	V1	
Watersnip	V4.2	be	Grauwe gans	V4.2	
Kemphaan	V1	eb	Grutto	V4.2	
<i>Slobeend</i>	V4.2		Kievit	V4.2	
<i>Zomertaling</i>		kw	Kleine zwaan	V1	
<i>Wintertaling</i>	V4.2	kw	Kolgans	V4.2	
<i>Graspieper</i>		ge	Krakeend	V4.2	
<i>Veldleeuwerik</i>		ge	Lepelaar	V1	
<i>Gele kwikstaart</i>		ge	Meerkoet	V4.2	
<i>Kluut</i>	V1		<i>Slechtvalk</i>	V1	
<i>Zwarte stern</i>	V1	be	Slobeend	V4.2	
Visdief	V1	kw	Smient	V4.2	
<i>Patrijs</i>		kw	<i>Watersnip</i>	V4.2	
			Wintertaling	V4.2	
			Wulp	V4.2	

*) betreft alleen vlinders, libellen en sprinkhanen. Overige groepen niet opgenomen in de tabel

Afkortingen: V1 = Vogelrichtlijn, bijlage 1, 4.2 = artikel 4.2, Vogelrichtlijn, H2 = Habitatrichtlijn, bijlage 2, H4 = idem, bijlage 4.

RL = Rode Lijst, eb = ernstig bedreigd, be = bedreigd, kw = kwetsbaar, ge = gevoelig, N2000 = Natura 2000.

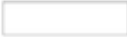
Soort	N2000	RL
Kranswierwateren		
Brakwaterkransblad		kw
Brede waterpest		ge
Gebogen kransblad		kw
Groot nimfkruid		
Klein boomglanswier		kw
Krabbenscheer		ge
Kustkransblad		be
Snavelruppia		kw
Sterkranswier		kw
Brakke graslanden		
Aardbeiklaver		
Echt lepelblad		kw
Kweldergrassen		
Melkkruid		
Moeraszoutgras		
Rode ogentroost		ge
Schorrenzoutgras		
Selderij		kw
Zilt torkruid		kw
Zilte rus		
Zilte schijnspurrie		
Zilte zegge		
Schraallanden		
Bervtjes		kw
Brede orchis		kw
Dotterbloem		
Echte koekoeksbloem		
Gevleugeld hertshooi		
Grote ratelaar		
Harlekijn		eb
Kamgras		ge
Rietorchis		
Veenreukgras		kw
Vleeskleurige orchis		
Waterkruiskruid		
Welriekende nachtorchis		kw
Wilde bertram		

Soort	N2000	RL
Overgangsvennen		
Addertong		
Brede orchis		kw
Cranberry		
Eenarig wollegras		kw
Elzenmos		
Kamvaren		
Koningsvaren		
Kruipganzerik		
Moerasbasterdwederik		ge
Moerasgaffeltand		kw
Moerasviooltje		
Rietorchis		
Ronde zonnedaauw		ge
Ruwe bies		
Tormentil		
Veelbloemige veldbies		
Veenmosorchis		eb
Veenreukgras		kw
Vleeskleurige orchis		kw
Welriekende nachtorchis		be
Vochtige heide met Erica		
Dophei		
Kamvaren		
Kraaihei		
Ronde zonnedaauw		ge
Ruwe bies		
Struikhei		
Tormentil		
Zoomvormende ruigten		
Echt lepelblad		kw
Heemst		kw
Selderij		kw
Moerasmelkdistel		
Gevleugeld hertshooi		
Kamvaren		
Ruwe bies		
Echte koekoeksbloem		
Rietorchis		

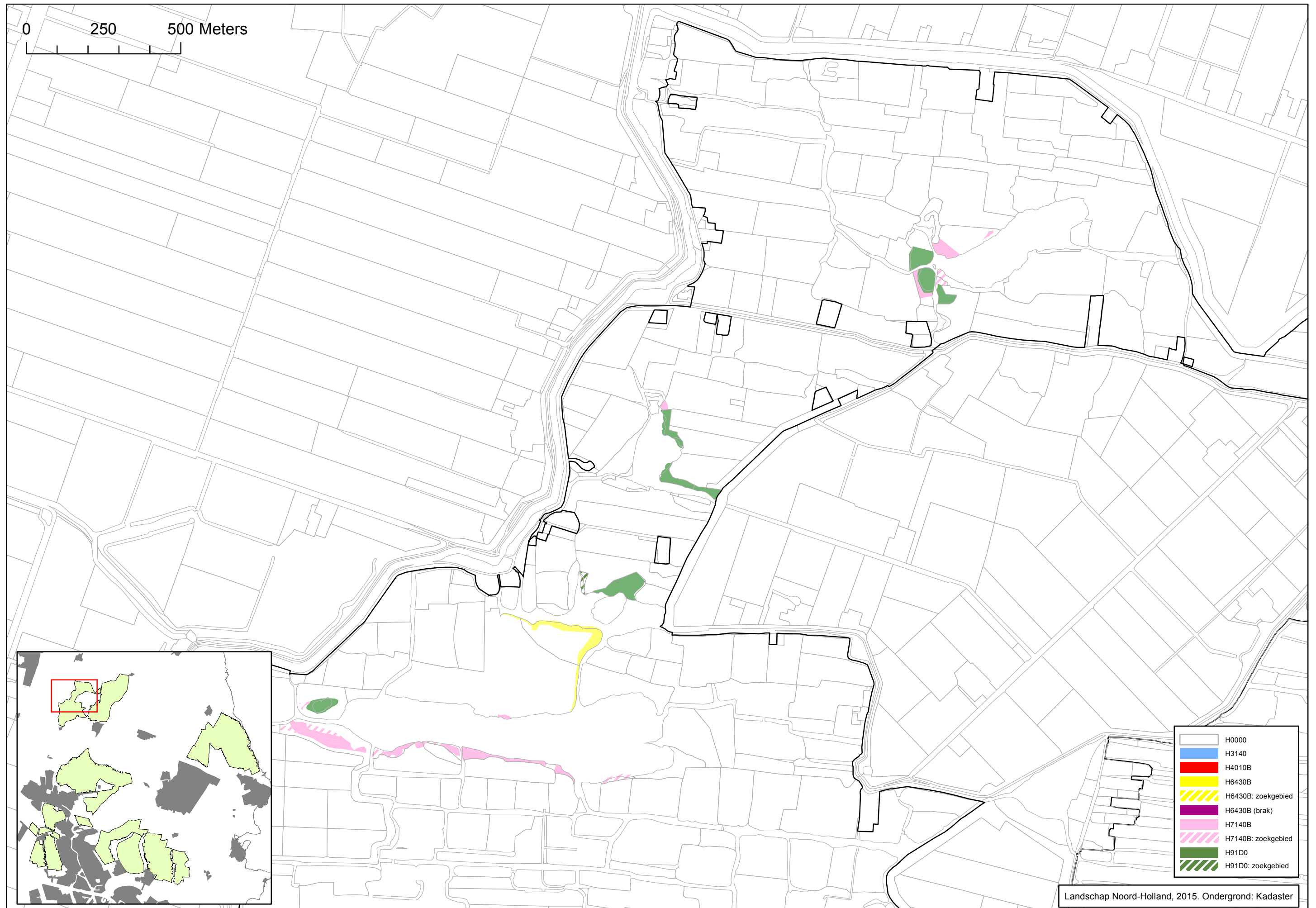
Afkortingen: RL = Rode Lijst, eb = ernstig bedreigd, be = bedreigd, kw = kwetsbaar, ge = gevoelig, N2000 = Natura 2000.

HABITATTYPENKAARTEN

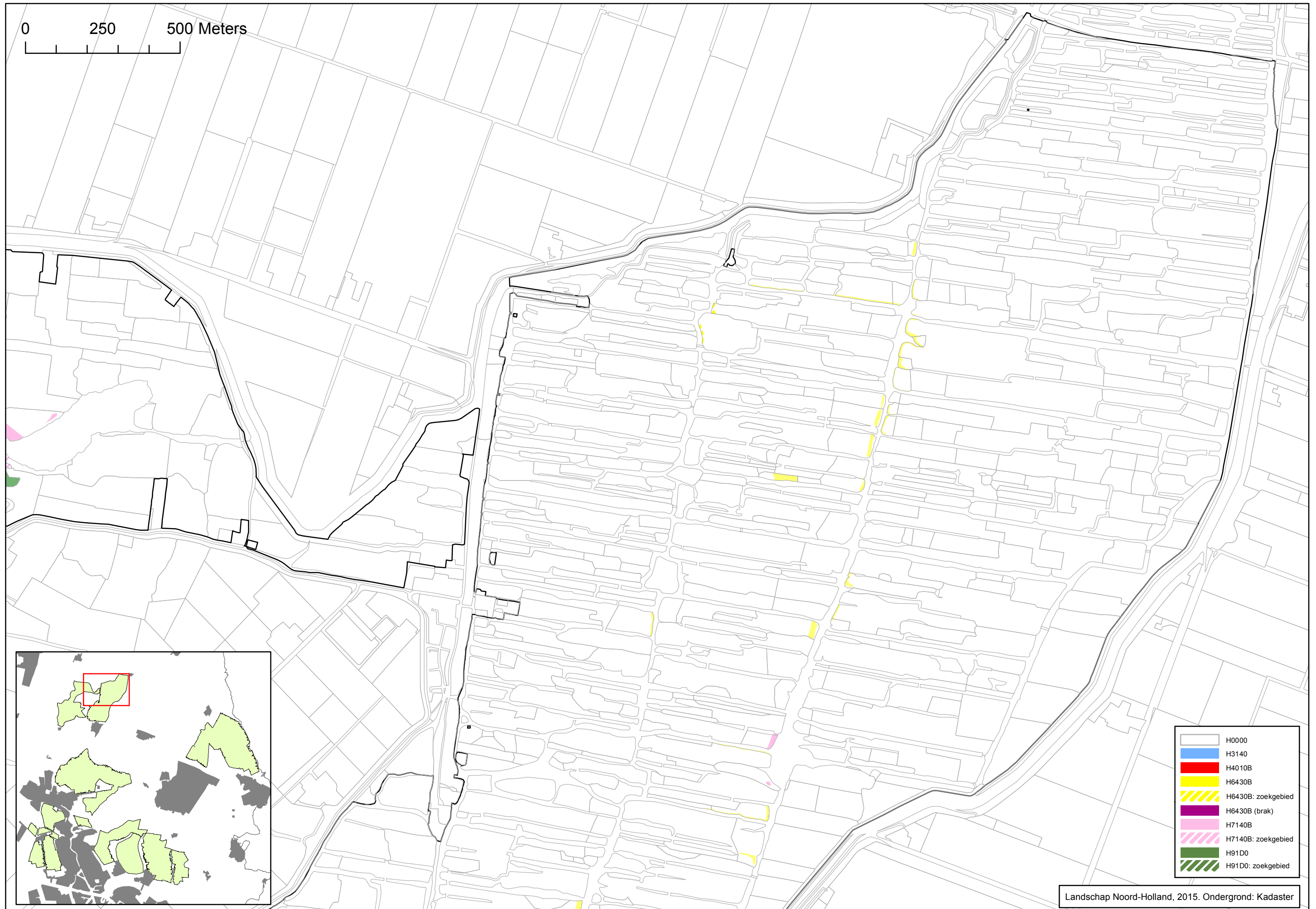
In de volgende kaartbladen worden alle habitattypen tezamen weergegeven. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen matig en goed ontwikkelde habitattypen. Om de kaarten niet onnodig ingewikkeld te maken zijn alleen de dominante habitattypen afgebeeld, en niet de habitattypen waarmee zij mogelijk in complex voorkomen. In de individuele habitattypenkaarten en in de oppervlakteberekeningen, zijn de in de bijlagen niet gepresenteerde habitattypen vanzelfsprekend wel meegenomen. De habitattypenkaarten van Eilandspolder, Wormer- Jisperveld & Kalverpolder en Polder Westzaan, zijn definitief goedgekeurd door het Ministerie van EZ (2015). De habitattypenkaart van het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske, ligt nog ter beoordeling bij het Ministerie van EZ.

	H0000 geen habitatype
	H3140 Kranswierwateren
	H4010B Vochtige heide (laagveen)
	H6430B Ruigten en zomen (Harig wilgenroosje)
	H6430B: zoekgebied Ruigten en zomen (Harig wilgenroosje)
	H6430B (brak): Ruigten en zomen (Harig wilgenroosje (brak))
	H7140B: Overgangsvennen (veenmosrietlanden)
	H7140B: zoekgebied Overgangsvennen (veenmosrietlanden)
	H91D0: Veenbossen
	H91D0: zoekgebied Veenbossen

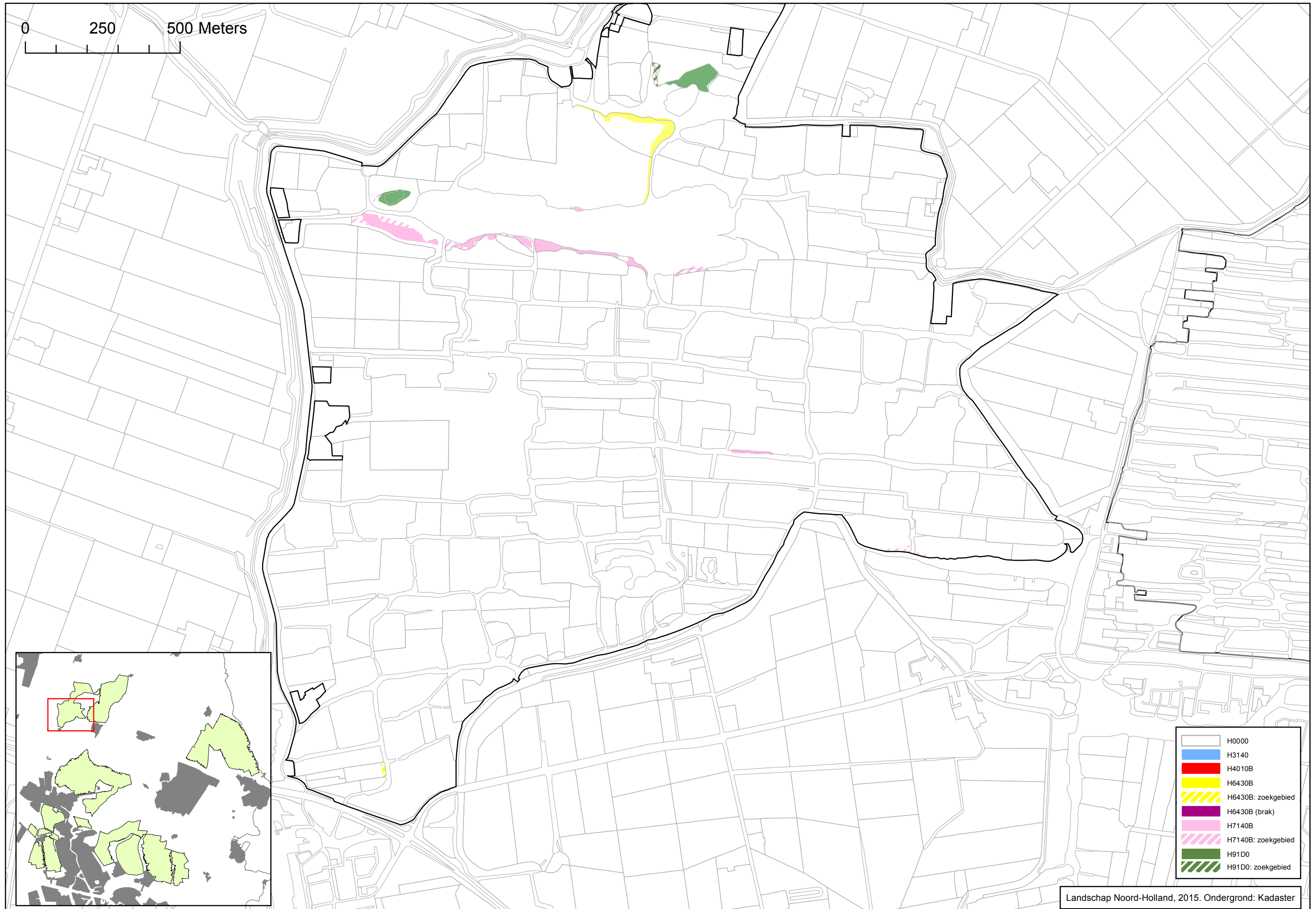
EILANDSPOLDER 1

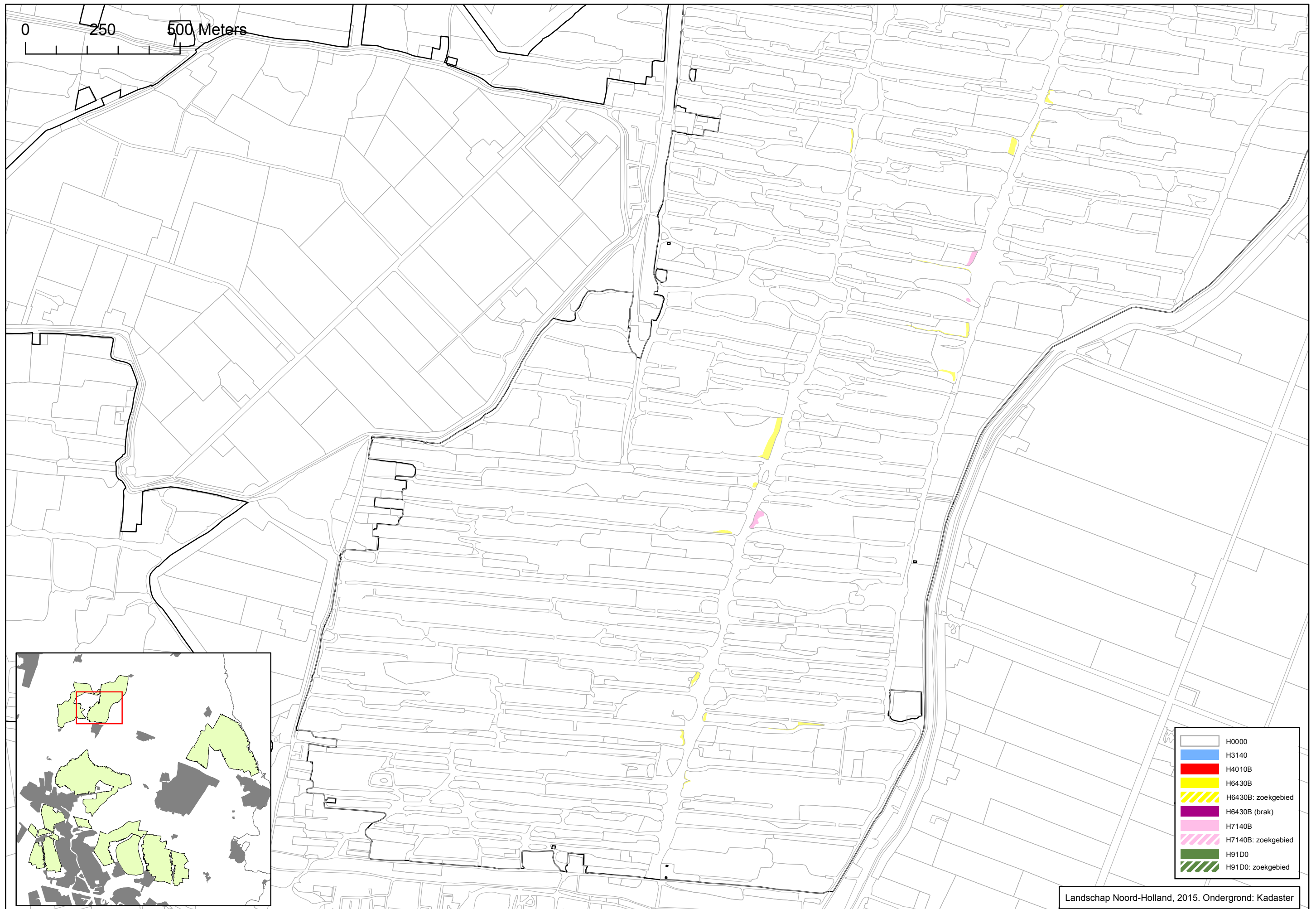
EILANDSPOLDER 2

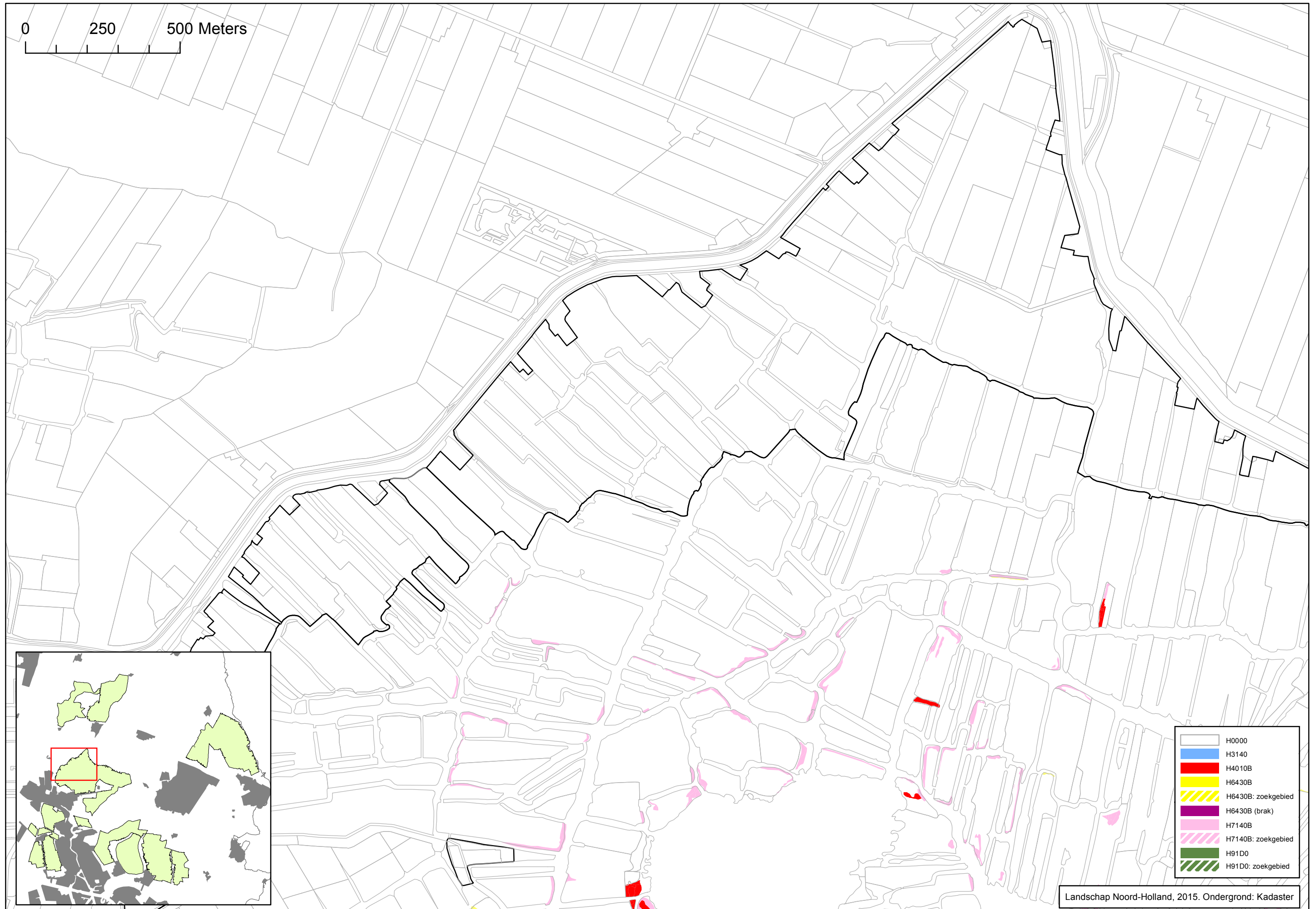
EILANDSPOLDER 3

EILANDSPOLDER 4

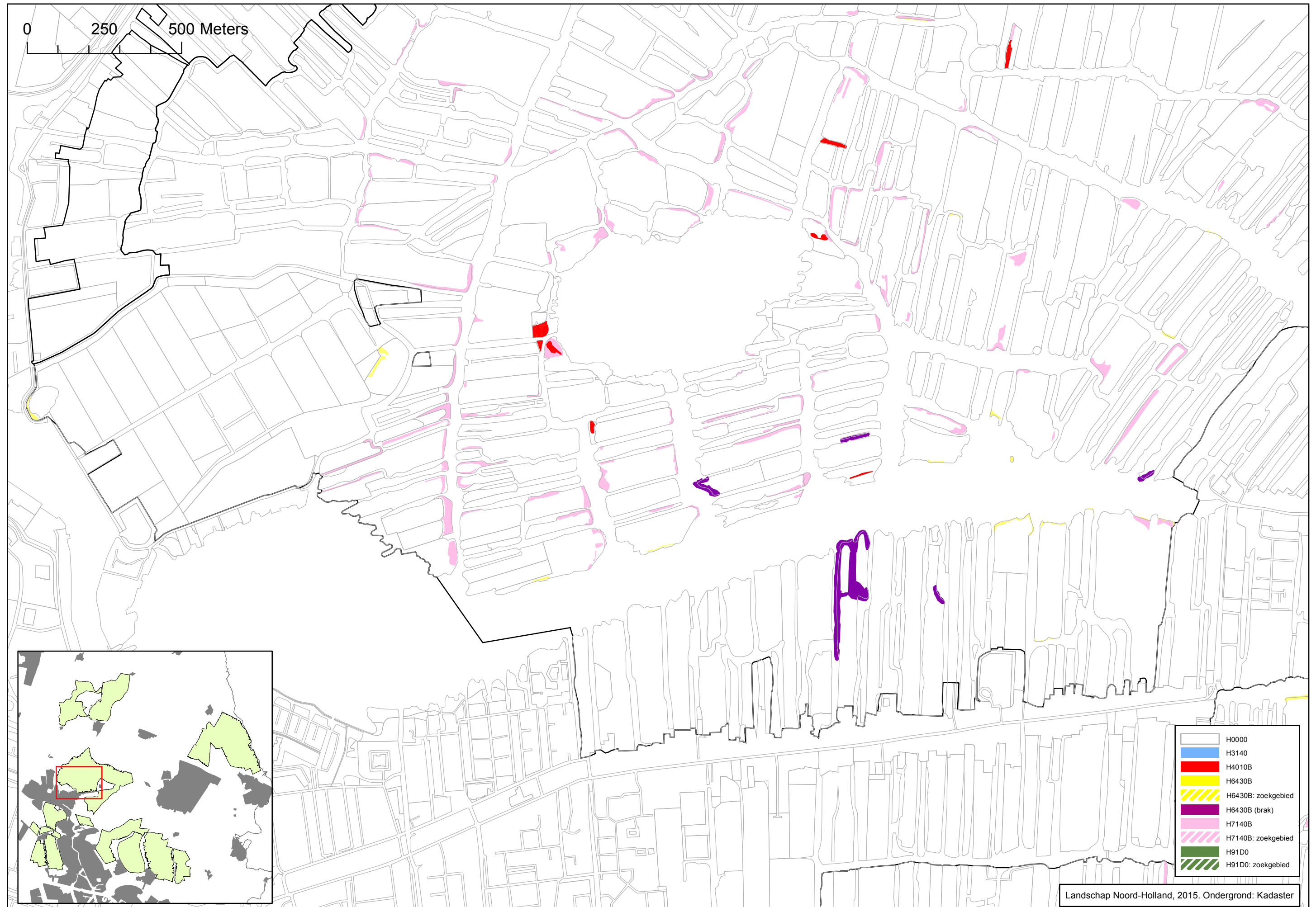
WORMER- EN JISPERVELD & KALVERPOLDER 5

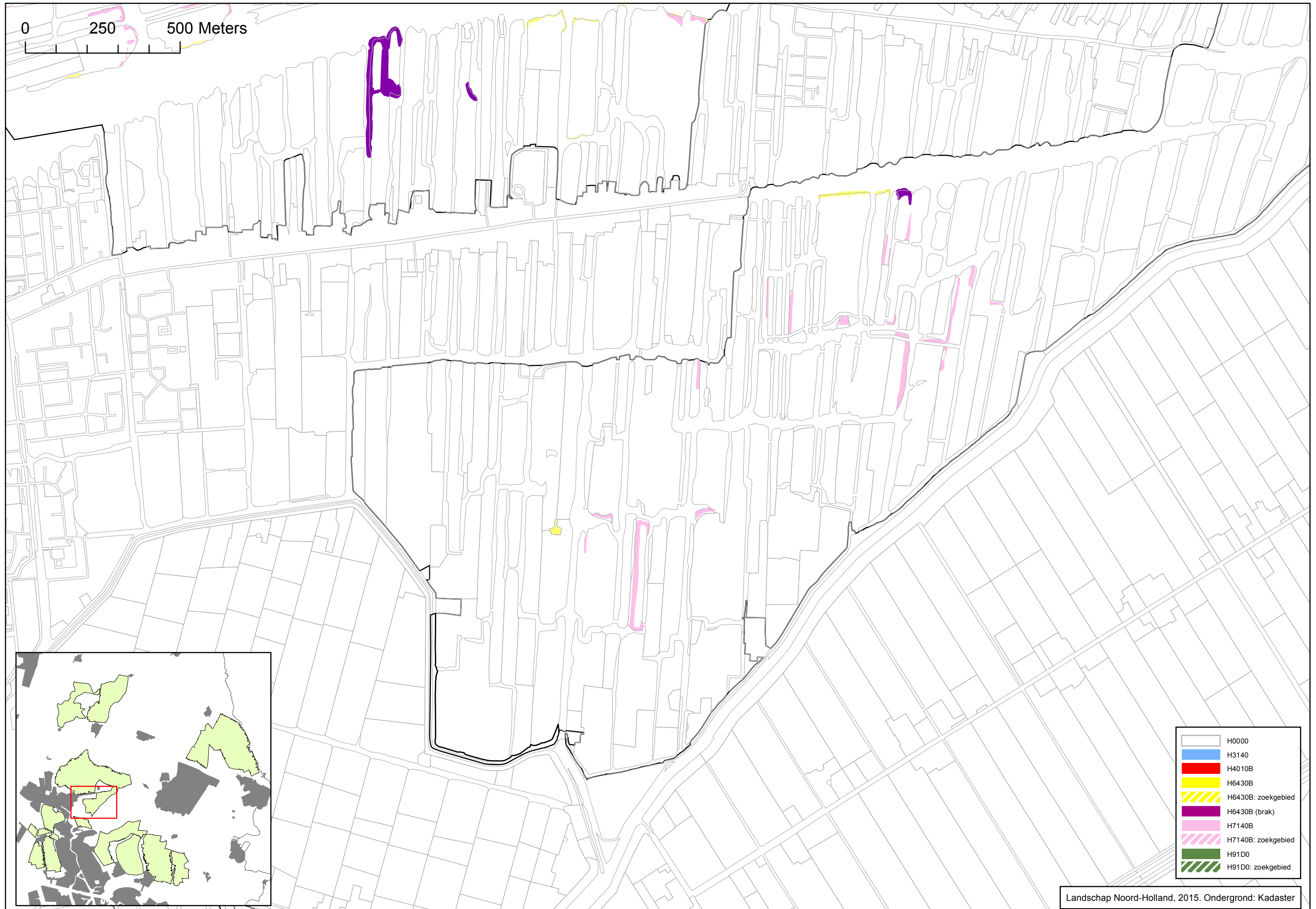
WORMER- EN JISPERVELD & KALVERPOLDER 6

WORMER- EN JISPERVELD & KALVERPOLDER 7

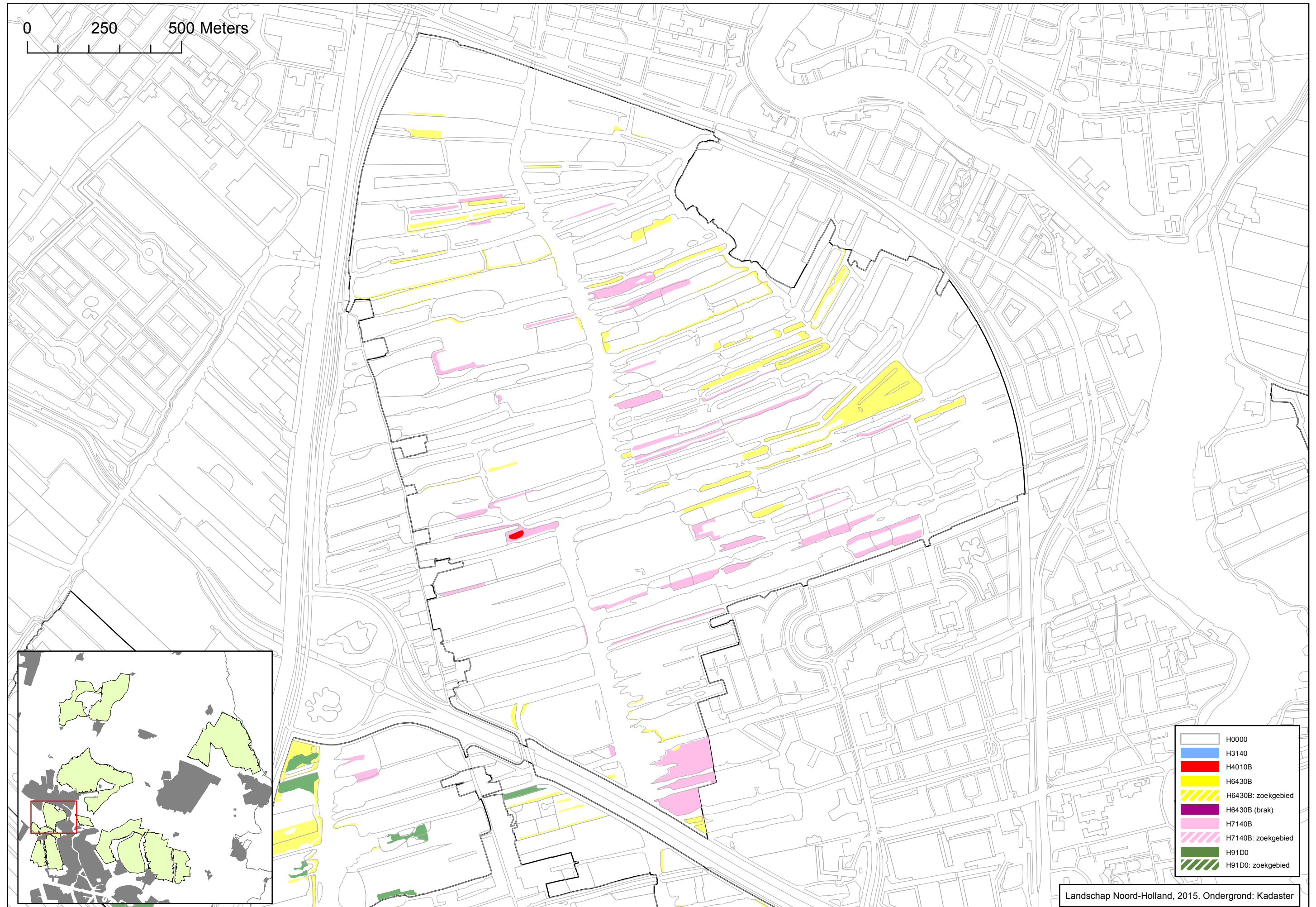
WORMER- EN JISPERVELD & KALVERPOLDER 8

WORMER- EN JISPERVELD & KALVERPOLDER 9

POLDER WESTZAAN 10

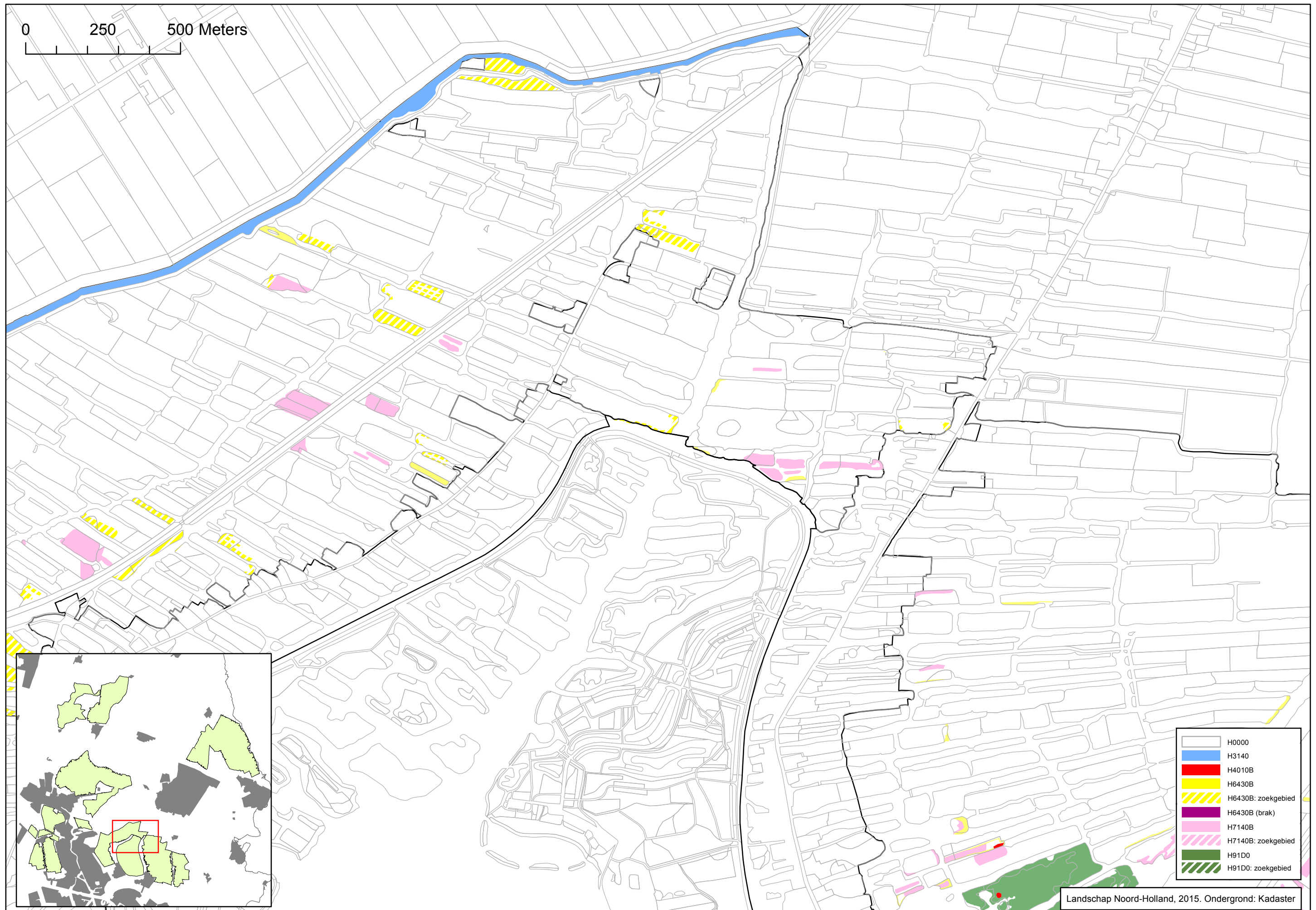
POLDER WESTZAAN 11

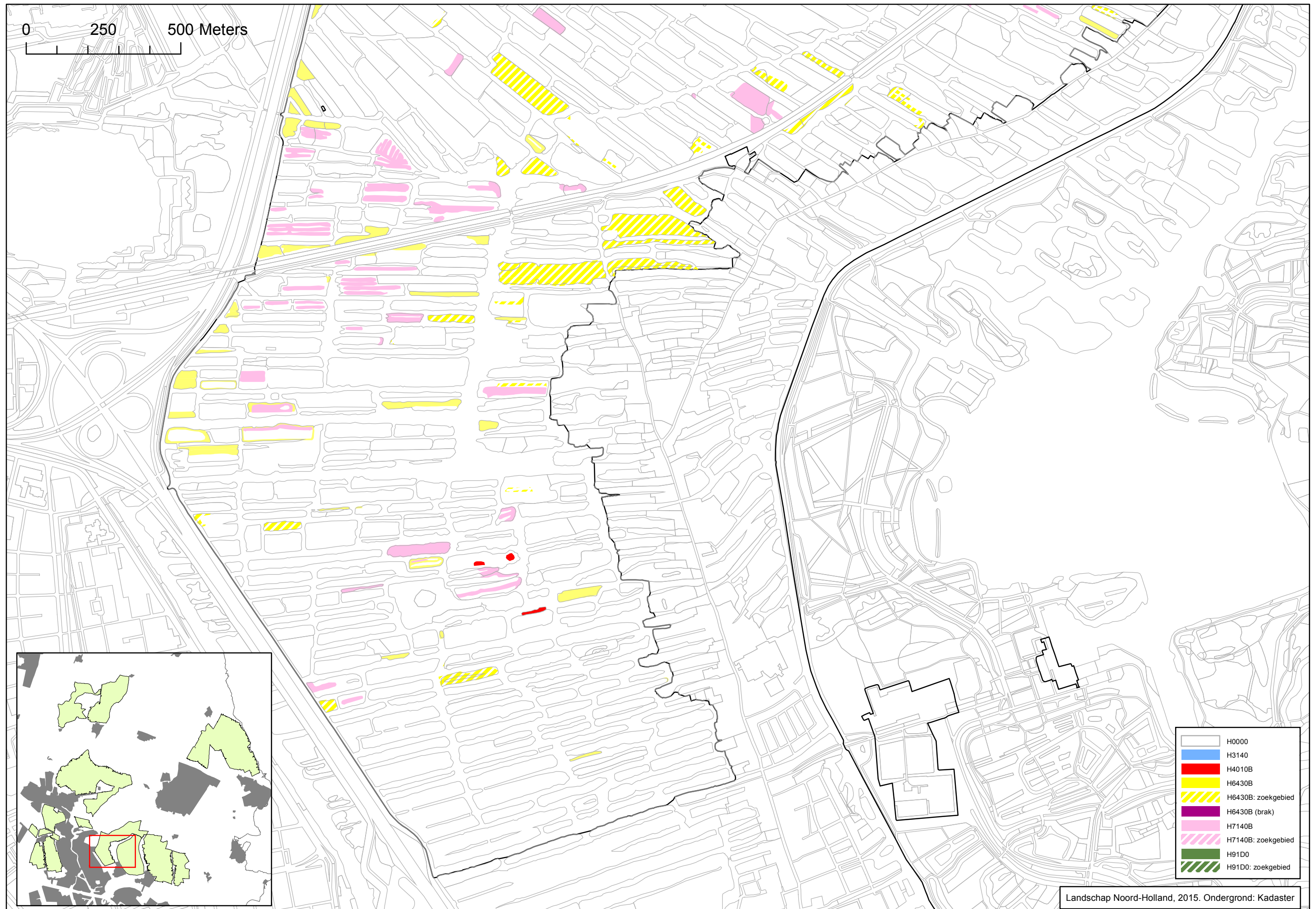
POLDER WESTZAAN 12

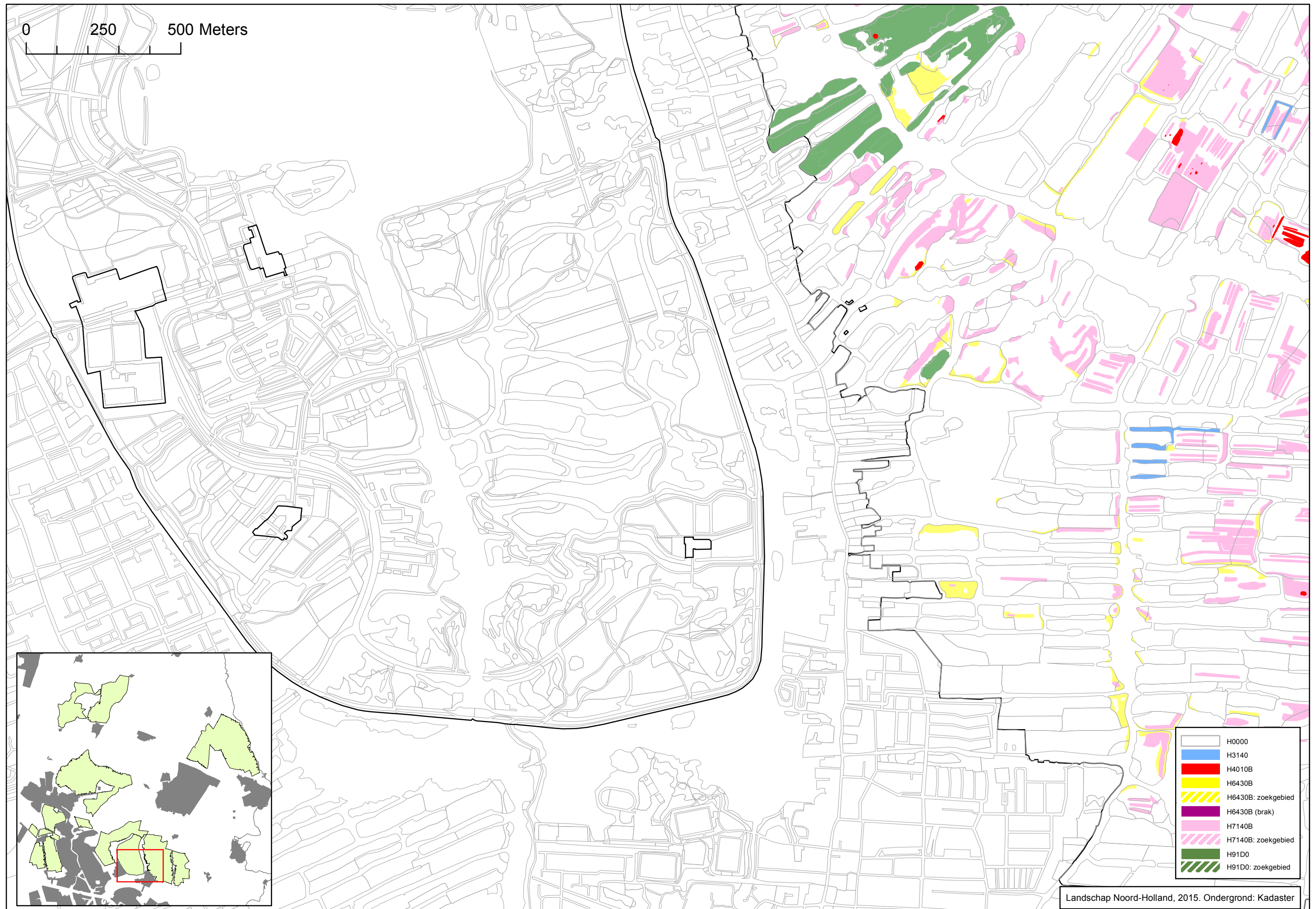
ILPERVELD OOSTZANERVELD TWISKE KALVERPOLDER 14

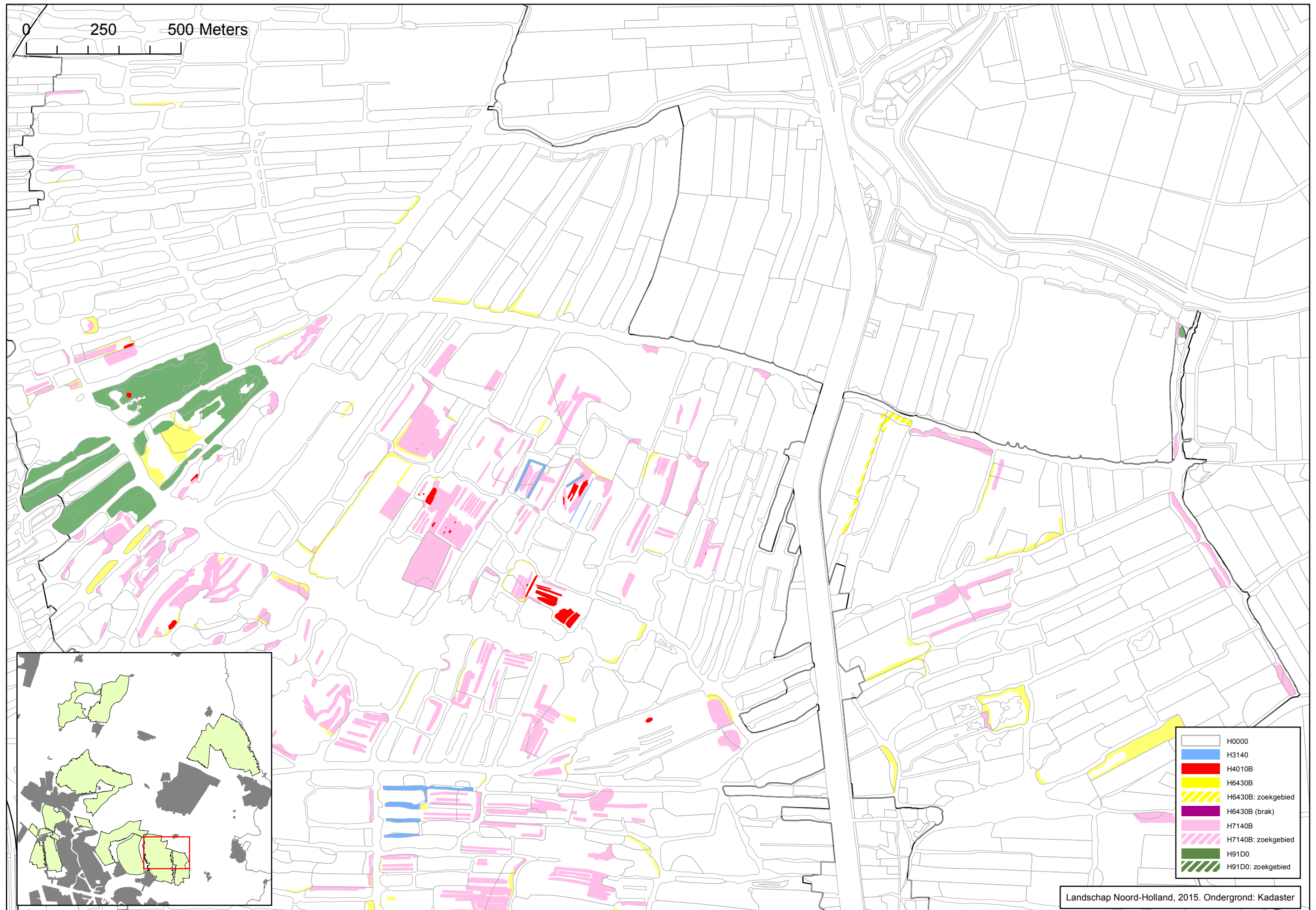
ILPERVELD OOSTZANERVELD TWISKE KALVERPOLDER 15

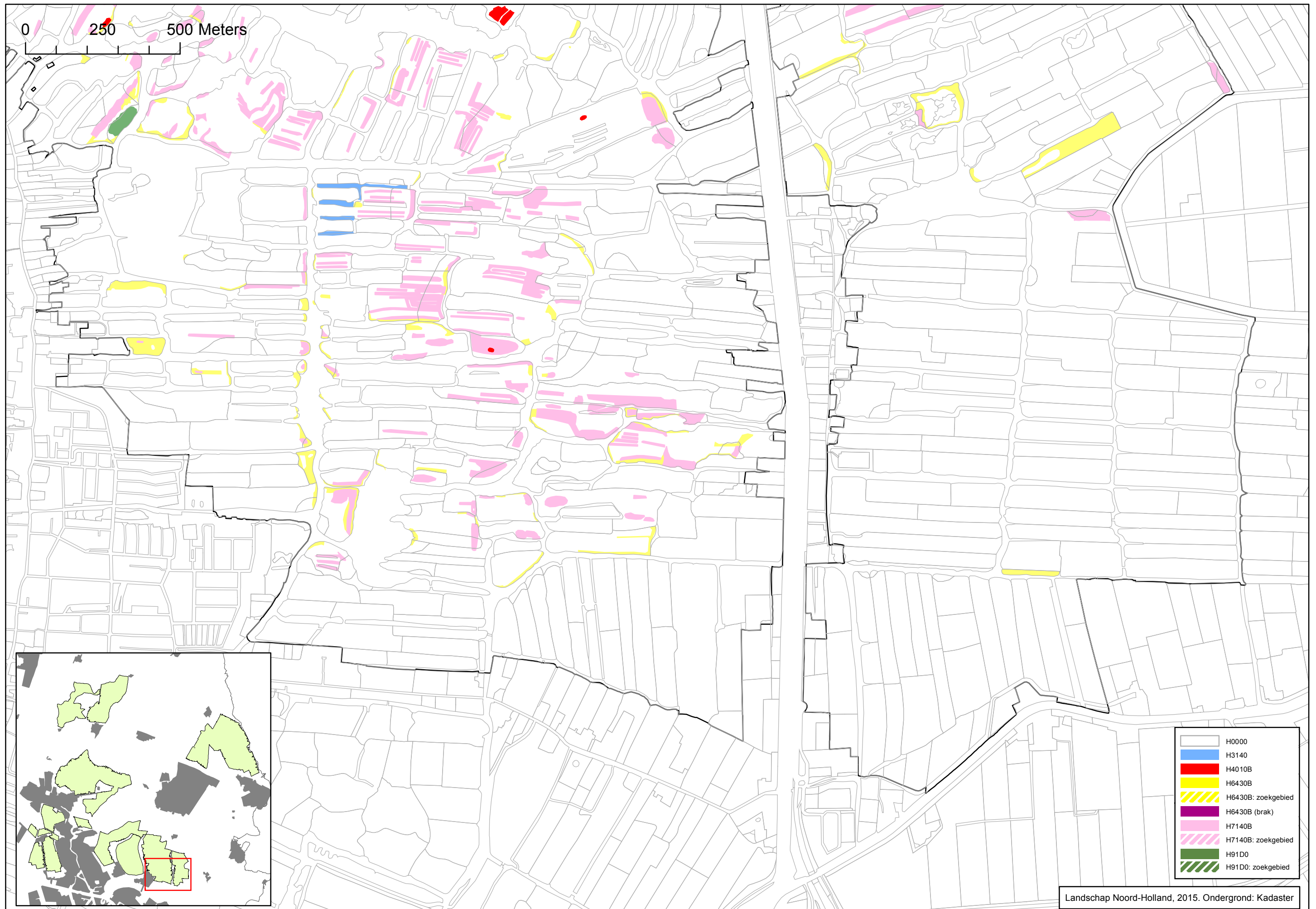
ILPERVELD OOSTZANERVELD TWISKE KALVERPOLDER 16

ILPERVELD OOSTZANERVELD TWISKE KALVERPOLDER 17

ILPERVELD OOSTZANERVELD TWISKE KALVERPOLDER 18

HAARLEM, MAART 2016

N HABITATRICHTLIJN